

Tjänsteutlåtande

Utfärdat 2024-08-02

SBN 2024-08-27

Diarienummer SBF-2023-00137

(LIS diarienummer 0616/14)

Handläggare

Lii Tiemda

Telefon: 031-368 16 51

E-post: Lii.Tiemda@stadsbyggnad.goteborg.se>

Antagande av detaljplan för förlängning av Hornsgatan inom stadsdelarna Gamlestaden och Bagaregården

Förslag till beslut

I stadsbyggnadsnämnden

1. Anta detaljplan för förlängning av Hornsgatan inom stadsdelarna Gamlestaden och Bagaregården, upprättad den 2023-01-25 och reviderad den 2024-08-02.
2. Paragrafen justeras omedelbart.

Sammanfattning

Gamlestaden står inför en angelägen och omfattande stadsförnyelse där tidigare fabrikskvarter och trafikområden successivt ska omvandlas till en tät stadsmiljö med blandat innehåll. Visionen är att Gamlestaden ska bli ett centrum för nordöstra Göteborg och en sammanbindande länk mellan nordost och de centrala stadsdelarna, genom att bryta barriärer samt komplettera och förnya på ett sätt som utvecklar stadsdelens egenart.

Syftet med planen är att kunna bygga ut en ny gata och en bro över Sävån som ansluter till Hornsgatan norr om ån för att förbättra tillgängligheten till Gamlestaden och den stadsutveckling som pågår. Initialt fyller gatan en viktig funktion när det gäller att leda om trafik i området i samband med utbyggnaden av Gamlestads torg etapp 2 och på längre sikt är gatans huvudsyfte att användas för matning av trafik för de närliggande områdena, men även för fördelning av trafik i hela stadsdelen.

Planförslaget innehåller en vägbro över Sävån som är ett Natura 2000-område. En ansökan för tillstånd för vattenverksamhet enligt 11 kap Miljöbalken lämnades in till Mark- och miljödomstolen (MMD) i slutet av 2017. Miljödomen vann laga kraft i januari 2020, målnr: M-4836-17. Arbetena ska vara utförda inom 10 år från det att domen vunnit laga kraft.

Bedömning ur ekonomisk dimension

Planarbetet kan utföras inom förvaltningens budget.

Projektet bedöms finansieras genom skattemedel, exploateringsbidrag och en mindre del av Västsvenska paketet. Exploateringsbidragen, bedömda till ca 50 mnkr, kommer säkerställas i avtal mellan kommunen och exploatörerna i de detaljplaner som bedöms ha nytta av ny bro och lokalgata. Kommunen kommer således att förskottera utbyggnaden av

allmän plats. I de fall detaljplanerna inte vinner laga kraft finns risk att kommunen helt eller delvis inte erhåller exploateringsbidragen.

Tidplan för genomförande

Byggstart är planerat till 2025 och projektet bedöms ta cirka två år att genomföra.

För att inte riskera försening i projektet och andra projekt i Gamlestaden är det viktigt att detaljplanen vinner laga kraft senast september 2024.

Bedömning ur ekologisk dimension

Påverkan på det riksintresse som omfattar Natura 2000-området (Säveån) har prövats inom ramen för tillståndsansökan till Mark- och miljödomstolen samt miljökonsekvensbeskrivning.

Den föreslagna utbyggnaden av Hornsgatan kommer att påverka Säveån på kortare sikt genom störningar under byggtiden, men också i viss utsträckning permanent genom att vegetationsytor i direkt anslutning till ån tas i anspråk för broanläggningen och tillhörande stabilitetsförbättrande åtgärder. En samlad bedömning av konsekvenserna, inklusive de kumulativa effekterna, på Natura 2000-området Säveån med anledning av den aktuella bron och övriga planerade broar samt anläggningar i närheten har gjorts i miljökonsekvensbeskrivningen som tagits fram till tillståndsansökan om vattenverksamhet.

En biotopskyddad trädrad utmed Hornsgatan norr om Säveån behöver tas bort då gatan breddas. Dispensbeslut från Länsstyrelsen (Dnr 521-33981-2017, daterat 2020-02-17) finns. Träden som dispensen omfattar ska kompenseras genom att ersättas enligt beslutet, ett villkor enligt dispensen är att varje avverkat träd ska ersättas med plantering av minst ett nytt träd.

Planförslaget bedöms påverka kommunens miljömål till en viss grad, men allra mest naturmålet. Naturmålet påverkas negativt genom att den föreslagna utbyggnaden kommer att påverka Säveån. Miljömålen för Klimatet och Människan påverkas positivt genom att planförslaget innebär att vägnätet för gång- och cykeltrafik kommer att bli mer finmaskigt med en ytterligare koppling över ån.

Bedömning ur social dimension

Barnkonventionen är svensk lag sedan 2020. Barns bästa har bedömts och beaktats vid framtagande av planförslaget. Vägen kan få positiv påverkan då den utgör ytterligare en möjlighet för gående och cyklister att ta sig över Säveån som bitvis annars kan upplevas som en barriär. Planens genomförande bidrar till att knyta samman och förstärka kopplingen mellan stadens stadsdelar, vilket innebär en mer sammanhållen stad. Längs hela gatans sträckning planeras separat gång- och cykelväg vilket medger en trafiksäker förflyttning för oskyddade trafikanter.

Bilagor

Planhandlingar

1. Plankarta med bestämmelser, grundkarta och illustrationsritning
2. Planbeskrivning
3. Genomförandebeskrivning
4. Miljökonsekvensbeskrivning

Övriga handlingar

5. Samrådsredogörelse 1
6. Utställningsutlåtande 1
7. Samrådsredogörelse 2 (kompletterande samråd)
8. Utställningsutlåtande 2
9. Byggnadsnämndens tidigare fattade beslut
10. Fastighetsförteckning

Utredningar

Framtagna utredningar finns tillgängliga på Göteborgs Stads hemsida:
www.goteborg.se/planochbyggprojekt.

Ärendet

Detaljplanen innehåller en av de nya förbindelserna till Gamlestaden från söder. Detaljplanen möjliggör en ny gata och en bro över Sävån som ansluter till Hornsgatan norr om ån för att förbättra tillgängligheten till Gamlestaden och den stadsutveckling som pågår i närområdet.

Stadsbyggnadsnämnden ska nu ta ställning till att anta detaljplan för förlängning av Hornsgatan inom stadsdelarna Gamlestaden och Bagaregården.

Beskrivning av ärendet

Planförslaget

Syftet med planen är att kunna bygga ut en ny gata och en bro över Sävån som ansluter till Hornsgatan norr om ån för att förbättra tillgängligheten till Gamlestaden och den stadsutveckling som pågår. Planförslaget innebär att man behöver riva/flytta två små vaktkurer och staket med grind. I övrigt berörs inte någon befintlig bebyggelse. Den mark som tas i anspråk för den nya gatan utgörs av mestadels hårdgjord yta inom kvartersmark som idag används som markparkering och kvartersgata.

Gatan föreslås att breddas mot väster norr om Sävån. Gatan får en fil i södergående riktning och två i norrgående. Öster om körbanan förläggs en ny gång- och cykelbana separerad med en trädrad. Trädraden är gynnsam för sikten i korsningen med Artillerigatan eftersom cyklisterna kommer längre ut från det befintliga hushörnet. Väster om körbanan anläggs en trädrad och en gångbana. Trädraden på den västra sidan ersätter befintlig trädrad som behöver tas ned i samband med att gatan breddas.

Söder om Sävån är den nya förbindelsen en tvåfilig gata. Den nya gatan ansluts till Byfogdegatan i söder. Gång- och cykelbanan längs Hornsgatan ansluts till en planerad gång- och cykelbana längs Byfogdegatans södra sida via en gång- och cykelpassage öster om korsningen. En gångpassage förläggs i det befintliga stråket mellan SKF och Kristinedals träningscenter, eftersom behovet att passera den nya gatan fortsättningsvis kommer att vara stort här. Utmed delar av gatan kan plantering anläggas väster om körbanan. In- och utfarter till och från industrifastigheter på båda sidor om Hornsgatan möjliggörs.

Påverkan på riksintresse, Natura 2000 och övrig skyddad natur

Påverkan på det riksintresse som omfattar Natura 2000-området (Sävån) har prövats inom ramen för tillståndsansökan till Mark- och miljödomstolen samt miljökonsekvensbeskrivning. Mark- och miljödomstolen bedömer sammantaget att tillstånd kan ges för de ansökta åtgärder som berör vattenverksamheten enligt 7 kap. 28 a och b § miljöbalken. Det är dock viktigt att möjligheterna till att återskapa funktionella strandzoner samt skydds- och ståndplatser för fisk beaktas vid detaljutformningen och utförandet av erosionsskydden. Grundläggning och utformning av bron ska göras på det sätt som bäst gynnar flora och fauna i området och samtidigt är mest ekonomiskt rimligt. Gatan ska utformas så att passage för smådjur inte hindras.

Längs den västra sidan av Hornsgatan, norr om Sävån, finns en biotopskyddad trädrad utmed befintlig markparkering. Den behöver tas bort då gatan breddas. Enligt beslut från Länsstyrelsen (Dnr 521-33981-2017, daterat 2020-02-17) finns dispens för att ta bort åtta lönnar i en biotopskyddad allé på fastigheten Gamlestaden 740:158. Träden som dispensen omfattar ska kompenseras genom att ersättas enligt beslutet, ett villkor enligt

dispensen är att varje avverkat träd ska ersättas med plantering av minst ett nytt träd. De nya träden ska bland annat planteras som en allé på västra sidan Hornsgatan och/ eller i ett reservområde söder om Säveån.

Geoteknik

Marken inom planområdet är mycket sättningsbenägen. All ökad markbelastning, till exempel genom uppfyllnader eller grundvattensänkning, medför långtidsbundna sättningar. Planerad bro kommer att grundläggas på pålar och ingen ytterligare last kommer att påföras inom planområdet.

Det finns idag erosionsskydd inom delar av planområdet och en översyn av dessa har gjorts. På den södra sidan är sprängsten utlagt och erosionsskyddet är av relativt god kvalitet, både öster och väster om planområdet. På den norra sidan öster om Hornsgatan finns ett äldre erosionsskydd av samkrossmaterial nedanför stödmuren. Skyddet är i dåligt skick och behöver kompletteras. Väster om Hornsgatan norr om Säveån finns inget erosionsskydd och det krävs för att framtida erosionsskador inte skall uppstå. För långsiktig stabilitet krävs kontinuerligt underhåll och översyn av erosionsskydden.

Planförhållanden och strandskydd

Förslaget överensstämmer med Översiktsplan för Göteborg, antagen av kommunfullmäktige 2022-05-19.

För området gäller följande detaljplaner som delvis ersätts av denna plan:

- Detaljplan 1480K-II-3187, som vann laga kraft år 1967. Planens genomförandetid har gått ut.
- Områdesbestämmelser 4447, som vann laga kraft år 1999.
- Detaljplan 1480K-II-2487, som vann laga kraft år 1942. Planens genomförandetid har gått ut.
- Detaljplan 1480K-II- 2460, som vann laga kraft år 1942. Planens genomförandetid har gått ut.
- Detaljplan 1480K-II- 1271, som vann laga kraft år 1928. Planens genomförandetid har gått ut.

Detaljplanen innebär att strandskyddet upphävs för inom hela planområdet, förutom inom vattenområden.

Övrigt material i ärendet går att läsa på www.goteborg.se/planochbyggprojekt

Bakgrund och förändringar efter granskning

Byggnadsnämnden beslöt den 30 augusti 2016 att låta ställa ut detaljplaneförslaget. Utställning av detaljplanen var 14 september – 11 oktober 2016.

Efter planutställning år 2016 föranledde förändrade förutsättningar en omprövning av planområdets gränser. Ett kompletterande samråd enbart för de utökade områdena genomfördes 20 oktober – 10 november 2021.

Justering av planområde och lång tid sedan tidigare utställning föranledde till ett nytt utställningsförfarande 25 januari 2023 – 22 februari 2023. Under granskningstiden har planen funnits tillgängligt på kommunens webbplats samt varit utställt på Stadsbyggnadsförvaltningen, Köpmansgatan 20.

Ett granskningsutlåtande har tagits fram. Planbeskrivningen är förtydligat avseende miljö kvalitetsnormer för vatten, berörda vattenförekomster, föreslagen dagvattenhantering och inverkan på miljömål. Genomförandebeskrivning är kompletterad

med förtydligande om vem som kommer äga, förvalta och sköta drift och underhåll på respektive dagvattenanläggning. Dagvattenutredning är uppdaterad med förtydliganden i enlighet med yttrande.

Ärendets handläggning

Detaljplanen upprättas enligt PBL (1987:10). Planen bedöms vara av den karaktären att den ska hanteras med normalt planförfarande och antas av stadsbyggnadsnämnden.

Byggnadsnämnden har tidigare beslutat:

BN 2009-11-10 att uppdra åt förvaltningen att upprätta detaljplan och att genomföra samråd om detaljplanen

BN 2016-08-30 att låta granska detaljplanen

Miljöpåverkan

Göteborgs Stads miljö- och klimatprogram visar riktningen för stadens långsiktiga strategiska miljöarbete. Målbilden för programmet är att Göteborg ska ställa om till en ekologiskt hållbar stad till 2030. De tre målen är: Naturen - Göteborg har en hög biologisk mångfald; Klimatet - Göteborgs klimatavtryck är nära noll; Människan - Göteborgarna har en hälsosam livsmiljö. Planförslaget bedöms påverka alla tre miljömålen till en viss grad, men allra mest naturmålet. Naturmålet påverkas negativt genom att den föreslagna utbyggnaden kommer att påverka Säveån. Miljömålen för Klimatet och Människan påverkas positivt genom att planförslaget innebär att vägnätet för gång- och cykeltrafik kommer att bli mer finmaskigt med en ytterligare koppling över ån.

Den föreslagna utbyggnaden av Hornsgatan kommer att påverka Säveån på kortare sikt genom störningar under byggtiden, men också i viss utsträckning permanent genom att vegetationsytor i direkt anslutning till ån tas i anspråk för broanläggningen och tillhörande stabilitetsförbättrande åtgärder. Konsekvenserna för Säveån bedöms sammantaget som små till medelstora i det här fallet, främst på grund av att den geografiska omfattningen av ingreppen är så begränsad. En samlad bedömning av konsekvenserna, inklusive de kumulativa effekterna, på Natura 2000-området Säveån med anledning av den aktuella bron och övriga planerade broar samt anläggningar i närheten har gjorts i miljökonsekvensbeskrivningen som tagits fram till tillståndsansökan om vattenverksamhet.

Ett flertal skadeförebyggande åtgärder föreslås i miljökonsekvensbeskrivningen. Merparten av dessa syftar till att begränsa skadorna på växt- och djurlivet i och vid ån och till att begränsa påverkan på vattenkvaliteten. Flera av de skadeförebyggande åtgärderna finns angivna som villkor i miljödomen. Ett kontrollprogram har upprättats, vilket inrymmer kontroll av vattenkvalitet, grumling, växtetablering, hantering av jordmassor med förekomst av invasiva växtarter med mera. För att kompensera för de vegetationsförluster som uppstår vid ån liksom för den trädallé som tas ner vid Hornsgatan kommer nya trädplanteringar att utföras.

Bedömningen i miljökonsekvensbeskrivningen är att med inarbetade skyddsåtgärder påverkas inte bevarandestatusen för säveålxaxen eller naturtypen 3210 "Större vattendrag" negativt och inte heller möjligheterna att nå bevarandemålet för Natura 2000-området Säveån nedre delen, jämfört med nollalternativet.

Osäkerheter och risker med tidplan och finansiering

Byggstart är planerat till 2025 och projektet bedöms ta cirka två år att genomföra.

Det finns vissa arbetsmoment, i och i anslutning till Sävån, som är begränsade till att utföras inom särskilda tidsramar angivna i miljödomen. Detta innebär att projektet är känsligt för förseningar och ett par månaders förskjutning kan i värsta fall innebära att tidplanens slutförandetid påverkas med ett år.

För att inte riskera försening i projektet och andra projekt i Gamlestaden är det viktigt att detaljplanen vinner laga kraft senast september 2024.

Projektet utgör även en viktig funktion i utbyggnadsplaneringen av Gamlestaden då den möjliggör överflyttning av trafiken som är nödvändig för vidare utveckling av stadsdelen. Ny bro och gata kommer dock att ha uppnått sin fulla kapacitet först när hela trafiksystemet är utbyggt. Om planerad exploatering och ny infrastruktur i Gamlestaden inte blir som planerad finns risk att vägnätet med tillskottet av bron blir överdimensionerat.

Projektet bedöms finansieras genom skattemedel, exploateringsbidrag och en mindre del av Västsvenska paketet. Exploateringsbidragen, bedömda till ca 50 mnkr, ska säkerställas i avtal mellan kommunen och exploatörerna i de detaljplaner som bedöms ha nytta av ny bro och lokalgata. Kommunen kommer således att förskottera utbyggnaden av allmän plats. I de fall detaljplanerna inte vinner laga kraft finns risk att kommunen helt eller delvis inte erhåller exploateringsbidragen.

Kommunfullmäktige beslutade den 29 februari 2024 att godkänna *Exploateringsnämndens ställningstagande avseende planeringsinriktning och ekonomiska förutsättningar för portfölj Gamlestaden*. Stadsbyggnadsförvaltningen tillsammans med Exploateringsförvaltningen bedömer det inte troligt att pågående detaljplanering i Gamlestaden helt skulle stanna av. Situationen är däremot svårbedömd med hänsyn till enskilda projektrisker samt att pågående stadsutveckling kräver investeringsmedel från bland annat Västsvenska paketet.

Stadsbyggnadsförvaltningens bedömning

Förvaltningen har gjort en behovsbedömning för aktuell detaljplan. Vid behovsbedömningen konstaterades att ett genomförande av planen kan antas medföra betydande miljöpåverkan, varför en miljöbedömning med särskild miljökonsekvensbeskrivning har gjorts.

Det är främst naturmiljön som påverkas negativt av planförslaget. Sammantaget bedöms dock konsekvenserna för naturmiljö som små till måttliga främst då den geografiska omfattningen på ingreppen är begränsad. Se utförligare beskrivning under avsnitt ”Miljöpåverkan”.

Kontoret bedömer att redovisad användning kan anses vara den ur allmän synpunkt mest lämpliga utifrån planområdets förutsättningar och föreliggande behov. Planen bedöms inte medföra att miljökvalitetsnormerna överskrids.

Planområdet berörs av Förslag till Göteborgs utvidgade innerstad baserat på en historisk stadsplaneanalys, dnr 0120/16, framtaget 2016 - 2018 på uppdrag av Byggnadsnämnden och Fastighetsnämnden. Förvaltningen bedömer att planförslaget är förenligt med stadsplaneanalysen.

Förvaltningen har bedömt och beaktat barns bästa vid framtagande av planen. Längs hela gatans sträckning planeras separat gång- och cykelväg vilket medger en trafiksäker förflyttning för oskyddade trafikanter. Planen bedöms inte generera ett behov av skolplatser och förskoleplatser.

De viktigaste synpunkterna, som inkommit under granskningstiden berör i huvudsak intrång på fastigheter, inverkan på befintliga verksamheter, parkeringar och ledningar, inverkan på miljömål. Allvarligaste invändningen avser att Länsstyrelsen befarar att miljö kvalitetsnormen för vatten riskerar att försämrats för vattenförekomst Sävåns-Olskroken till Brodalen om detaljplanen antas. Kvarstående erinringar finns från sakägare till detaljplanen gällande intrång på fastigheter och bortfall av parkeringsplatser.

Förvaltningen bedömer att föreslagna ändringar inte innebär någon väsentlig ändring av planförslaget och att detaljplanen därför kan antas med följande ändringar efter granskning:

- Förtydligas avseende miljö kvalitetsnormer för vatten, berörda vattenförekomster, föreslagen dagvattenhantering utifrån uppdaterad dagvattenutredning samt inverkan på miljömål.
- Genomförandebeskrivning kompletteras med förtydligande om vem som kommer äga, förvalta och sköta drift och underhåll på respektive dagvattenanläggning.

Stadsbyggnadsförvaltningen

Henrik Kant

Stadsbyggnadsdirektör

Henrik Levin

Avdelningschef Detaljplan